

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1940 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 12 juni 1931 (nr 233) om behandling av alkoholister (alkoholistlag).

Genom en den 23 februari 1940 dagtecknad proposition, nr 66, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll, jämlikt § 87 regeringsformen föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till

Lag

angående ändrad lydelse av 7 § lagen den 12 juni 1931 (nr 233)
om behandling av alkoholister (alkoholistlag).

Härigenom förordnas, att 7 §¹⁾ lagen den 12 juni 1931 om behandling av alkoholister (alkoholistlag) skall erhålla följande ändrade lydelse:

7 §.

Kommunal nykterhetsnämnd äger uppdraga åt ett inom nämnden valt arbetsutskott eller åt nämndens ordförande att avgiva yttrande till polismyndighet eller systembolag i ärende rörande ansökan om eller innehav av körkort eller motbok. Av utskottet eller nämndens ordförande vidtagen åtgärd skall anmälas för nämnden vid dess nästa sammanträde.

Konungen äger för viss kommun förordna, att befattningen med ärenden i övrigt, vilka kommunal nykterhetsnämnd har att handlägga, må i den utsträckning Konungen bestämmer tillkomma ett inom nämnden valt arbetsutskott.

Närmare föreskrifter rörande i andra stycket omförmält arbetsutskotts sammansättning och verksamhet meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹⁾ Senaste lydelse se SFS 1938: 215.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i propositionen framlagda lagförslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

7 § i lagen den 12 juni 1931 om behandling av alkoholister (alkoholistlag) hade ursprungligen följande lydelse:

Konungen äger för viss kommun förordna, att befattningen med ärenden, som nykterhetsnämnden enligt denna lag har att handlägga, må i den utsträckning Konungen bestämmer tillkomma ett inom nämnden valt arbetsutskott.

Närmare föreskrifter rörande utskottets sammansättning och verksamhet meddelas av Konungen.

Genom en lagändring 1938 utgingo orden »enligt denna lag» ur lagtexten, varjämte ordet »nykterhetsnämnden» ersattes med »kommunal nykterhetsnämnd».

I skrivelse den 27 november 1939 har *socialstyrelsen* till Kungl. Maj:ts övervägande framfört spørgsmålet om ändring av 7 § alkoholistlagen.

Styrelsen har inledningsvis framhållit, att nämnda paragraf i dess lydelse före 1938 års ändring tolkats på två olika sätt, nämligen dels så, att medgivande av Konungen för en nykterhetsnämnd att delegera beslutanderätten till arbetsutskott erfordrades allenast med avseende å alkoholistvårdsärenden, medan nämnden vore oförhindrad att själv besluta rörande överlämnande till arbetsutskott av andra slag av ärenden, såsom prövningen av körkortsökandes nykterhetsförhållanden och rådgivningen till systembolagen i och för den individuella utminuteringskontrollen, dels ock så, att delegation till arbetsutskott kunde komma ifråga endast beträffande alkoholistvårdsärenden, nämligen i den ordning, som föreskrevs i 7 §, medan delegation av andra ärenden över huvud taget icke finge ske.

Socialstyrelsen hade för sin del upptagit den förra tolkningen och därvid icke minst låtit leda sig av sin insikt av behovet av praktiska arbetsformer för nykterhetsnämnderna vid handläggningen av sådana massärenden, som körkorts- och motboksärendena utgjorde i ett stort antal kommuner. Socialstyrelsen hade låtit sin uppfattning komma till uttryck i den av styrelsen utgivna handboken »Råd och anvisningar till nykterhetsnämnderna». I sin nuvarande avfattning gäve däremot 7 § icke anledning till någon tvekan rörande den riktiga tolkningen, vilken syntes vara, att nykterhetsnämnd saknade rätt att till arbetsutskott delegera något slag av ärende, som ankomme på nämnden, men att Konungen ägde lämna medgivande därtill beträffande vilket slag av ärende som helst. Socialstyrelsen har vidare framhållit, att mer än 500 nykterhetsnämnder tillsatt arbetsutskott för handläggningen av vissa löpande ärenden. Endast några få av dessa hade inhämtat medgivande härtill av Konungen. Anledningen till denna underlåtenhet vore, att den ändring, varigenom 7 § alkoholistlagen erhållit nytt innehåll, undgått nykterhetsnämnderna, och härtill hade i sin tur bidragit, att socialstyrelsen

icke hunnit utarbeta en ny upplaga av förutnämnda handbok, där de år 1938 genomförda ändringarna i alkoholistlagen kunnat beaktas. Socialstyrelsen syntes icke kunna underlåta att vidtaga åtgärder för en reglering av frågan om arbetsutskott för nämnda drygt 500 nykterhetsnämnder. Det kunde enligt styrelsens mening icke betvivlas, att överlämnande av smärre löpande ärenden till ett arbetsutskott vore en från olika synpunkter, icke minst den ekonomiska, rationell anordning för mången nykterhetsnämnd. Behovet av denna åtgärd föranleddes särskilt av det stora antalet körkorts- och motboks-ärenden — vilket sistnämnda begrepp enligt vad styrelsen framhöll omfattade alla de ärenden, som ankomme på nykterhetsnämnd på grund av stadgandet i 3 § andra stycket alkoholistlagen med åläggande för sådan nämnd att söka förebygga och motverka onykterhet och dryckenskap genom upplysningar, råd och anvisningar till systembolag m. fl. Hos nykterhetsnämnderna i vissa större städer började även alkoholistvårdsärendena svälla så starkt, att avskiljande av lindrigare fall till handläggning av ett arbetsutskott mer och mer framstode som en ofrånkomlig anordning.

Medan alkoholistlagen både i dess ursprungliga och i dess nuvarande lydelse torde utgå från att tillsättande av arbetsutskott vore en åtgärd, som skulle förekomma endast mera undantagsvis, hade tillförandet till nykterhetsnämnderna av nya arbetsuppgifter medfört, att behovet av särskilda anordningar för handhavande av nämndernas löpande arbetsuppgifter blivit mycket allmänt. Sälunda hade omkring 1,400 nykterhetsnämnder — utöver de förut omnämnda drygt 500 nämnderna med arbetsutskott — funnit nödvändigt att till nämndens ordförande överlämna handläggningen av smärre löpande ärenden. Man hade att räkna med att flera hundra nykterhetsnämnder komme att begära medgivande att hava arbetsutskott, när det bleve klart för dem, att de icke eljest kunde lagligen på något sätt delegera löpande ärenden. Styrelsen hade ansett sig böra anmäla berörda förhållande samt därvid ifrågasätta sådan ändring av 7 § alkoholistlagen, att antingen socialstyrelsen skulle äga meddela sådan förordnande, som avsåges i lagrummet, eller ock Konungen skulle äga uppdraga åt socialstyrelsen att för viss tid handlägga ifrågavarande ärenden.

Med anledning av vad socialstyrelsen anfört rörande begreppet »motboks-ärenden» må erinras därom, att det vid fullgörandet av nykterhetsnämndens uppgift att övervaka nykterhetstillståndet samt vidtaga för dess höjande erforderliga åtgärder enligt 3 § andra stycket alkoholistlagen åligger nämnden särskilt, bland annat, att söka förebygga och motverka onykterhet och dryckenskap genom upplysningar, råd och anvisningar till systembolag och andra försäljare av alkoholhaltiga drycker eller ersättningsmedel därför samt genom åtgärder mot olaglig försäljning av sådana drycker eller ersättningsmedel.

I förevarande sammanhang må vidare omnämnas bestämmelsen i 20 § 1 mom. motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936, att sökande för erhållande av körkort har att förete, bland annat, intyg av polismyndighet, att sökanden

gjort sig känd för ett nyktert levnadssätt. Innan sådant intyg utfärdas, skall vederbörande nykterhetsnämnd höras över sökandens nykterhetsförhållanden.

Yttranden över socialstyrelsens framställning hava avgivits av kontrollstyrelsen, länsstyrelserna i Kalmar, Malmöhus, Skaraborgs och Gävleborgs län efter hörande av länsnykterhetsnämnderna i länen, svenska stadsförbundet, svenska landskommunernas förbund och nykterhetsnämndernas riksförbund. Beträffande yttrandenas innehåll får utskottet hänvisa till sid. 8—9 i propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i ärendet yttrat följande:

Den i ärendet förebragta utredningen synes mig ådagalägga, att ett verkligt behov föreligger att i viss utsträckning få avlasta de mångenstädes i stort antal förekommande s. k. körkorts- och motboksärendena från handläggning av nykterhetsnämnden i dess helhet. Detta behov torde, på sätt även anförts i yttrandena över socialstyrelsens framställning i förevarande ärende, böra tillgodoses. Det lär därvid icke behöva möta några större betänkligheter att låta nykterhetsnämnderna själva, utan prövning av Kungl. Maj:t eller någon central myndighet, få bestämma, huruvida nämnden skall befrias från handläggning in pleno av ärenden rörande ansökan om eller innehav av körkort eller motbok. Överflyttning av beslutanderätten bör kunna få ske till ett särskilt inom nämnden valt arbetsutskott — med den sammansättning nämnden själv bestämmer — eller, om det i vissa fall kan anses lämpligare, till nämndens ordförande ensam. För dessa fall torde böra föreskrivas, att åtgärd, som vidtagits av utskottet eller ordföranden, skall anmälas för nämnden vid nästföljande sammanträde. Sådant anmälan bör därvid införas i nämndens protokoll.

Även i fråga om de ärenden i övrigt, som ankomma på nykterhetsnämnd, torde fall förekomma, då överflyttning av deras handläggning till ett arbetsutskott kan visa sig lämplig. Beslut härom samt bestämmandet av den utsträckning, i vilken överflyttning skall få äga rum, ävensom fastställandet av närmare föreskrifter rörande utskottets sammansättning och verksamhet torde emellertid liksom hittills böra ankomma på Kungl. Maj:t. Vidtages den nyss föreslagna lagändringen rörande handläggningen av vissa körkorts- och motboksärenden, synes nämligen tillräcklig anledning icke föreligga att från Kungl. Maj:t till socialstyrelsen överflytta bestämmanderätten rörande inrättande av arbetsutskott för handläggning av andra på nykterhetsnämnd ankommande ärenden.

Utskottet.

Vid granskning av nu föreliggande lagförslag har utskottet icke funnit anledning till erinran mot detsamma. Utskottet får därför hemställa,

att förevarande proposition måtte bifallas av riksdagen.

Stockholm den 9 mars 1940.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman, Linder**, *Tamm, Roos, Olof Carlsson, Nils Elowsson* och *Holstenson*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren**, herrar *Pettersson* i Hällbacken, *Molander**, *Hermansson* i Norrköping* och *Gardell*, fröken *Ebon Andersson* samt herr *Holm**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.